

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

3. Aéris insectionem magnam sæpe esse caussam morborum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

III.
 Tit. Lucret.
 sarm. lib. 6.
 de rer. nat.

Nunc, ratio qua sit morbis, aut unde repente
 Mortiferam possit cladem conflare coorta
 Morbida vis hominum generi, pecudumq; cateruis,
 Expediam. Primum multarum semina rerum,
 Esse supra docui, qua sint vitalia nobis:
 Et contra, qua sint morbo, mortiq;, necesse est
 Multa volare, ea cum casu sunt forte coorta,
 Et perturbarunt calum: fit morbidus aer.
 Atq; ea vis omnis morborum, pestiliasq;,
 Aut extrinsecus, ut nubes, nebulaq; supernè
 Per calum veniunt: aut ipsa saepe coorta
 De terra surgunt, ubi putrorem humida nascè est,
 Intempestius pluuijsq; & solibus ista
 Nonnè vides etiam cali nouitate & aquarum
 Tentari, procul à patria quicumq; domoq;
 Adueniunt? ideo quia longè discrepat aer.
 Nam quid Britannum calum differre putamus,
 Et quod in Aegypto est, quàm mundi claudicat axis?
 Quidnè quod in Ponto est, differre à Gadibus, atq;
 Usq; ad nigra virum, percoctaq; sacra calore?
 Qua cum quatuor inter se diuersa videmus
 Quatuor à ventis & cali partibus esse,
 Tum color & facies hominum distare videntur
 Largiter, & morbi generatim sacra tenere.
 Est elephas morbus, qui propter flumina Nili
 Gignitur Aegypto in media, neq; praterea vsquam
 Attide tentantur gressus, oculiq; in Acheis
 Finibus; inde alijs alius locus est inimicus
 Partibus ac membris: varius concinnat id aer.
 Proinde ubi se calum, quod nobis forte alienum est,
 Commonet, atq; aer inimicus serpere cepit:
 Vt nebula, ac nubes paulatim repit, & omne,
 Quàm graditur, conturbat, & immutare coactat.
 Est quoq;, ut, in nostrum cum venit deniq; calum,
 Corrumpat, reddatq; sui simile, atq; alienum.
 Hac igitur subito clades noua, pestiliasq;.

Aut

Aut in aquas cadit, aut fruges persidit in ipsas,
 Aut alios hominum pastus, pecudumq; cibatus:
 Aut etiam suspensa manet vis aëre in ipso,
 Et quum spirantes mistas hinc ducimus auras,
 Illa quoq; in corpus pariter sorbere necesse est,
 Consimili ratione venit bubus quoq; saepe
 Pestilitas, etiam pecubus balantibus agror.
 Nec refert virum nos in loca deveniamus
 Nobis adversa, & cali mutemus amictum;
 An calum nobis ulero natura cruentum
 Deferat, aut aliquid, quo nos consuevimus uti,
 Quod nos aduentu possit tentare recenti.
 Hac ratio quondam morborum, & mortifer astus,
 Finibus in Cecropis funestos reddidit agros:
 Vastavitq; vias, exhausit civibus urbem:
 Nam penitus veniens, Egypti è finibus ortus,
 Aëra permensus multum, camposq; natantes,
 Incubuit tandem populo Pandionis: omnes
 Inde catervatim morbo, mortiq; dabantur.
 Principio caput incensum feruore gerebant.
 Et duplices oculos suffusa luce rubentes.
 Sudabant etiam fauces intrinsecus atro
 Sanguine, & ulceribus vocis via sepra coibat:
 Atq; animi interpret manabat lingua cruore,
 Debilitata malis, motu grauis, aspera tactu.
 Inde, ubi per fauces pectus complerat, & ipsum
 Morbida vis in cor maestum confluxerat agris:
 Omnia tum verò vitæ claustra lababant.
 Spiritus ore foras tetrum voluebat odorem,
 Rancida quo perolent projecta cadauera ritu:
 Atq; animi prorsum vires totius, & omne
 Languerat corpus lethi iam limine in ipso.
 Intolerabilibusq; malis erat anxius angor
 Assidue comes, & gemitu commissa querela.
 Singultusq; frequens noctem persape, diemq;
 Concipere assidue nervos, & membra coactans

Dissol.

Dissoluebat eos defessos antè, fatigans.
 Nec nimio cuiquam posse ardore tueri
 Corporis in summo summam feruescere partem,
 Sed potius tepidum manibus proponere tactum:
 Et simul ulceribus quasi iniustis omne rubere
 Corpus, ut est, per membra sacer cum diditur ignis.
 Intima pars homini verò flagrabat ad ossa:
 [Flagrabat stomacho flamma, ut fornacibus intus.]
 Nil adeo posse quidquam leue tenuèq; membris
 Vertere in utilitatem: ad ventum, ad frigora semper,
 In fluuios partim gelidos ardentia morbo
 Membra dabant, nudum jacentes corpus in undas;
 Multi precipites lymphis putealibus, altè
 Inciderunt ipso venientes ore patente.
 Insedabiliter sitis arida corpora mersans
 Equabat multum paruis humoribus imbrem.
 Nec requies erat ulla mali: defessa jacebant
 Corpora: mussabat tacito medicina timore.
 Quippe patientia cum totas ardentia noctes
 Lumina versarent oculorum expertia somno.
 Multaq; praterea mortis tum signa dabantur.
 Perturbata animi mens in mœrore, metuq;
 Triste supercilium, furiosus vultus, & acer;
 Sollicita porro, plenaq; sonoribus aures:
 Creber spiritus, aut ingens, raroq; coortus:
 Sudorisq; madens per collum splendidus humor:
 Tenuia sputa, minuta, croci contacta colore,
 Salsaq; per fauces raucas vix edita tussi.
 In manibus verò trahier nervi, & tremere artus,
 A pedibusq; minutatim succedere frigus
 Non dubitabat: item ad supremum deniq; tempus
 Compressa nares: nasi primoris acumen
 Tenuè, cavati oculi, caua tempora, frigida pellis,
 Duraq; inhorrebat rictum: frons tenta minebat.
 Nec nimio rigida post strati morte jacebant:
 Octauoq; ferè candenti lumine solis,

Aut etiam nona reddebant lampade vitam,
 Quorum si quis (ut est) vitarat funera lethi,
 Ulceribus tetris, & nigra prolusie alui:
 Posterius tamen hunc tabes, lethumq; manebat:
 Aut etiam multus capitis cum saepe dolore
 Corruptus sanguis plenis ex naribus ibat.
 Hinc hominis tota vires, corpusq; fluebat.
 Profluuiam porro qui tatri sanguinis arte
 Exierat, tamen in nervos huic morbus, & artus
 Ibat, & in partes genitales corporis ipsas.
 Et grauius partim metuentes limina lethi,
 Vnebant ferro priuati parte virili:
 Et manibus sine nonnulli pedibusq; manebant
 In vita tamen, & perdebant lumina partim:
 Vsq; adeo mortis metus his inaccesserat acer.
 Atq; etiam quosdam cepere obliuia rerum
 Cunctarum, neq; se possent cognoscere ut ipsi.
 Multaq; huius cum inhumata jacerent corpora supra
 Corporibus: tamen alituum genus atq; ferarum
 Aut procul absiliebat, ut acrem exires odorem:
 Aut ibi gustaret, languebat morte propinqua.
 Nec tamen omnino temere illis solibus vlla
 Comparebat auis, nec tristia sacra ferarum
 Exhibant siluis: languebant pleraq; morbo,
 Et moriebantur: cum primis fida canum vis
 Strata vis animam ponebat in omnibus agrum.
 Extorquebat enim vitam vis morbida membris.
 Incomitata rapi certabant funera vasta:
 Nec ratio remedi communis certa dabatur.
 Nam quod alis dederat vitales aëris auras
 Voluere in ore licere, & cali templa tueri:
 Hoc alijs erat exitio, lethumq; parabat.
 Illud in his rebus miserandum & magnopere vnum
 Erumnabile erat, quod ubi se quisq; videbat
 Implicitum morbo, morti damnatus ut esset:
 Deficiens animo, mæsto cum corde jacebat.

*Funera respectans, animam & mittebat ibidem:
 Idq; vel in primis cumulabat funere funus.
 Quippe etenim nullo cessabant tempore apiscis
 Ex alijs alios auidi contagia morbi.
 Nam quicumq; suos fugitabant visere ad egros,
 Vitai nimium cupidi, mortisq; timentes:
 Poenibat paulo post turpi morte, malaq;
 Desertos, opii expertes, incuria maectans
 Lanigeras tamquam pecudes, & buccera sacra.
 Qui fuerant autem praesto, contagibus ibant,
 Atq; labore, pudor, quem tum cogebat obire,
 Blandaq; lassorum vox mista voce querela.
 Optimus hoc lethi genus ergo quisq; subibat.
 Inq; alijs alium populum sepelire suorum.
 Certantes, lachrymis lasi luctuq; redibant:
 Inde bonam partem in lectum mœrore dabantur:
 Nec poterat quisquam reperiri, quem neq; morbus,
 Nec mors, nec luctus, tentaret tempore sali.
 Præterea iam pastor, & armentarius omnis,
 Et robustus item curvi moderator aratri.
 Languabant: penitusq; casis contrusa jacebant
 Corpora, paupertate & morbo dedita morti.
 Exanimis pueris super exanimata parentum
 Corpora nonnumquam posses, retroq; videre
 Matribus & patribus natos super edere vitam.
 Nec minimum partim ex agris agroria in urbem
 Confluxit, languens quem contulit agricolarum
 Copia, conueniens ex omni morbida parte.
 Omnia complebant loca, relictq;: quo magè eos tam
 Confertos ita aceruatim mors accumulabat.
 Multa siti prostrata viam per, proq; voluta
 Corpora silanos ad aquarum strata jacebant,
 Interclusa anima nimia ab dulcedine aquai.
 Multaq; per populi passim loca prompta, viaq;
 Languida semianimo tum corpore membra videres,
 Horrida pedore, & pannis cooperta perire*

Corporu

Corporis inluvie: pellis super ossibus una,
 Ulceribus tatis propè iam, sordiq; sepulta.
 Omnia deniq; sancta Deum delubra repleat
 Corporibus mors exanimis: onerataq; passim
 Cuncta cadaueribus caelestum templa manebant,
 Hospitibus loca qua complebant adituentes.
 Nec iam religio Diuum, nec Numina magni
 Pendebantur enim: presens dolor exsuperabat:
 Nec mos ille sepultura remanebat in vrbe,
 Quo prius hic populus semper consuerat humari.
 Perturbatus enim totus trepidabat, & unus-
 Quisq; suum pro re consortem maestus humabat:
 Multaq; vis subita, & paupertas horrida suasis;
 Namq; suos consanguineos aliena rogorum
 Insuper exstructa ingenti clamore locabant,
 Subdebantq; faces, multo cum sanguine saepe,
 Rixantes potius, quam corpora desererentur.

Sic morbos mortelq; depinxit Poëta, causamq; eorum IV.
 indagauit; dum elementorum corruptioni, hominum cetero-
 rumq; animalium ascripsit corruptionem; quam, ex principijs
 suis, ei deberi, etiam DEVS significauit, quando dixit: *Puluis es, & Gen. 3. 19.*
in puluerem reuerteris; de terra sumptus, terræ reddendus; &
 hinc corrumpendus, vnde oriundus. Etsi enim naturæ tuæ,
 hoc est, hominis integritati & morbus, & mors repugnet; non
 repugnat tamen naturæ elementorum, ex quibus es conflatus,
 quorum natura est, vt inter se repugnent, luctentur, vincant
 & vincantur, naturamq; tuam destruant, dum vnumquodque
 vult conseruare suam. Atque hoc ipsum conuenit naturæ ho-
 minis, prout est corpus, & hinc fragile; cuius integritas etsi per
 morbos & mortem soluatur, magna tamen DEI prouidentia,
 fragile factum est, vt vel hinc homo rationis sapientiæq; suæ
 exercendæ, ostendendæq; haberet occasionem. *Reprehenderunt* Laſtant. libi
igitur (Epicurei) ea, in quibus vel maxime diuinitatem suam proui- de opificio
dentia mirabiliter expressit; vt illa, qua retuli, de morbis & imma- Dei. cap. 4.
tura morte; cum debuerint cogitare, his assumptis, qua necessario se-
querentur, Sequuntur autem illa, que dixi, si morbum non reci-
perent,